

Nucli de Sant Iscle de Bages

Sant Fruitós de Bages

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Sant Iscle de Bages (08272 Sant Fruitós de Bages)
Emplaçament Crta. De Manresa a Santpedor, cal agafar el trencall que a la dreta du al nucli de Sant Iscle

Coordenades:

Latitud: 41.75846
Longitud: 1.84383
UTM Est (X): 403887
UTM Nord (Y): 4623605

Classificació

Número de fitxa 08213-99
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Medieval Modern Contemporani
Segle IX-XXI
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: Ref. cad.: 001A09070

Fitxes associades:

[Mas can Graells](#)

[Sant Iscle i Santa Victòria de Bages](#)

[Mas Sant Iscle](#)

[Mas ca l'Iglésies](#)

Autoria de la fitxa Raquel valdenebro Manrique

Data de registre de la fitxa: dj., 22/12/2005 - 01:00

fitxa:

Descripció

Conjunt arquitectònic ubicat al Nord del terme de Sant Fruitós, format per l'antiga església romànica de Sant Iscle i un conjunt de tres masos que envolten l'església i conformen juntament amb aquesta l'antiga sagrera de Sant Iscle de Bages. La seva fisonomia general és circular. L'església que originà la sagrera és un edifici d'origen romànic aixecada sobre un petit promontori que domina un bon tram del Pla de Bages, adossat a ponent d'aquesta església, es troba el mas de Sant Iscle, conegut antigament com Canals. Al nord de dits edificis s'ubiquen de forma independent els masos de Ca l'Iglésies, conegut antigament com Mas Perramon, i l'actual mas residencial de Can Graells. Entre l'església i el mas sant Iscle, i els altres dos masos, es configura un estret carrer sense asfaltar, que s'adapta a la topografia natural del terreny, i que configura i permet el pas per dins del nucli. Els entorns d'aquest nucli han estat urbanitzats, localitzant-se al nord del mateix la carretera de Manresa a Santpedor, i la moderna urbanització de Pineda de Bages. A ponent del nucli, ja dins del terme de Manresa s'ubica l'indret conegut com a Parc de l'Agulla. Al cantó de ponent, a tocar del nucli, dins del recinte de l'antiga sagrera, els propietaris del mas Sant Iscle, han aixecat recentment una vivenda de planta baixa de modernes característiques. A tocar també del mas Sant Iscle, s'ubiquen els cellers de la casa, actualment inclosos dintre de la D.O. Pla de Bages., així com alguns coberts destinats a finalitats agrícoles. A excepció del Mas Sant Iscle, els altres dos masos: Ca l'Iglésies i Can Graells, comptem amb murs de tancament que els individualitzen de la resta de l'espai. Com a lloc central del nucli de Sant Iscle, davant del portal d'accés a l'església, s'ubica un petit espai enjardinat on es conserven algunes lloses d'enterraments de la família Canals, antiga propietària del Mas Sant Iscle.

Observacions:

Es té notícia que a mitjans del segle XIX, a la sagrera de Sant Iscle funcionava una fàbrica d'aiguardent, de la qual no ha quedat rastre. GRANDIA I RUIZ (2001: 79)

Història

De totes les esglésies del terme de la ciutat de Manresa, la de Sant Iscle és la primera que apareix amb l'advocació a la documentació. L'any 950 trobem ja una permuta feta per Gundrig i la seva esposa Ermessenda a Sal-la, fundador del monestir de Sant Benet, d'unes terres a l'Angle, al costat del riu Llobregat, prop del Montpeità. A canvi reberen terres situades al camp del Bages, junt a la casa de Sant Iscle. Les terres de l'Angle foren les que reberen els monjos de Sant Benet per a fundar el monestir. BENET (1985: 196). Aquesta església també apareix esmentada com a dependent de la canònica de Santa Maria de Manresa en la restitució de l'acta de dotació antiga de l'església Manresana feta entre el 914 i el 947. Sant Iscle també apareix a la restitució de l'acta de dotació de l'església de Santa Maria de Manresa el 1020, per la qual cosa es creu que l'església ja existia a principis del segle X. Cal pensar que segurament no fou derruïda durant l'incursió sarraïna del 999. BENET (1985: 196). Del segle XI tenim diverses referències documentals sobre l'església, el lloc i els propietaris de Sant Iscle. Al 1035 apareix un sagrer o sagrera entorn a Sant Iscle, la qual cosa permet deduir que l'església estaria ja consagrada, i al seu entorn s'agrupaven algunes cases. L'any 1066 aquesta sagrera ja rep el nom de Vila, senyal de que el nombre de cases i habitants era ja important. El 1066 l'església apareix citada com a parròquia de Sant Iscle i Santa Victòria. BENET (1985: 196). L'any 1065 en la venda d'un alou situat ala parròquia de Sant Fruitós, feta per Ermengol, fill de Guillem, a favor de Guisand de Lluçà i Adalgarda, es diu que termeneja: a l'est amb el riu Sant Fruitós, al Sud amb l'alou de Bovet, a l'oest amb el coll de Manresa, i al Nord amb l'església de Sant Iscle. SALVADÓ (2003:584) A la zona d'aquesta parròquia, de límits imprecisos, el monestir de Sant Benet de Bages també hi tingué propietats, com els que al testament del vicari de Manresa, Bernat Guifred de Balsareny, fet l'octubre del 1045, figurava la deixa del monestir de la meitat de l'alou que tenia a

Manresa de Sant Iscle de Cardener. També al testament de Bernat fet el gener del 1085 hi figurava la donació la monestir d'un alou que tenia a Sant Iscle de Bages. BENET (1985: 195). L'any 1202 el cavaller Ramon de Manresa donà a Sant Fruitós de Bages el mas de pere Poc, de la parròquia de Sant Fruitós, que tenia i posseïa en franc alou, dita propietat termenejava a ponent amb el camí que anava del coll de Manresa a Sant Iscle, i al nord amb el Coll de Sant Iscle i amb el camí que anomenaven Torsselera. Com es pot apreciar el nom de l'església havia servit per donar nom a un coll, lloc de pas entre pobles. SALVADÓ (2003:584) El lloc pertanyia a la família dels veguers de Manresa, emparentada amb els senyors de Balsareny, si bé l'església pertanyia als paborde i canonges de Santa Maria de Manresa (la Seu). L'any 1252, essent veguers de Manresa la família Guàrdia, cediren la possessió de la vila de Sant Iscle de Bages a l'ordre religiosa de l'Hospital de Sant Joan de Jerusalem, que conservà la senyoria fins el segle XIX. Es desconeix quin tipus de domini exercia l'ordre de l'Hospital sobre Sant Iscle, i si aquest era només civil o també eclesiàstic. Es coneix que el 1685, quan la visita del bisbe Pasqual, es va fer l'observació que era del batlle de Manresa, que valia 45 lliures i la resta "la té el capítol de Manresa". AA.DD.(1984:406) Amb tota probabilitat, la importància de la vila de Sant Fruitós, anà absorbint la de Sant Iscle, que acabà desapareixent i restà reduïda a la presència de dos o tres masos al voltant. Un capbreu existent del segle XVIII descobreix l'existència de cinc masos dependents de la parròquia de Sant Iscle, malgrat que desconeixem si tots formaven part de la sagrera, o bé alguns d'ells es trobaven aïllats pels voltants. Són els masos: Canals, Perramon, Vallcendra, Sayol, Satorra i Prat. PLANS I MAESTRA (2003:91-105)

Bibliografia

BENET I CLARÀ, A.; PLANES, J.A. (1988). "Sant Fruitós de Bages" a Història del Bages Vol. II. Ed. Parcir. Pàg. 333-378. BENET I CLARÀ (1984). Sant Fruitós de Bages a "Catalunya Romànica". Vol. XI. El Bages. Pàg. 404-443. BENET I CLARÀ, A. (1985). Història de Manresa. Dels orígens al segle XI. Manresa. GANDIA, J.; RUIZ, J. (2001). Sant Fruitós de Bages. Història en imatges 1898-1975. CEB. Manresa. JUNYENT, F.; MAZCUÑAN, A. (1981). " Sant Iscle i Santa Victòria de Bages. Santa Maria Claret. Sant Jaume d'Olzinelles i Sant Valentí" a Les Fonts. Quaderns de Recerca i Divulgació. N° 1 El Bages. Camins del romànica. Col·legi de Doctors i Llicenciats. Manresa. Pàg. 9-18. PLANS I MAESTRA, J. (1994). "Model d'estructura agrària bagenca: Sant Fruitós de Bages al llarg del segle XVIII" . Actes del Congrés: Els paisatges de la vinya. Manresa 24-26 d'octubre de 2003. CEB. Pàg. 91-105 SALVADÓ MONTURIOL, J. (2003). Història medieval d'un territori: Sant Fruitós de Bages (segles X-XVI). Ajuntament de Sant Fruitós de Bages. Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

